

Godisnje \$ 3.— mja
Por año
Inozemstvo Dolar 1.50
Exterior
Redacción y Administración
NUEVA YORK 3363
U. T. Mayo 38 - 6464
Buenos Aires

GOSPODARSTVO

LA ECONOMIA

GLASILO SLOVENSKIH PRIVREDNIKA U JUZNOJ AMERICI
Organo de la Inmigración Productora Eslava en Sud América

Dirección del Destinatario:
Sr. Don

Godina — Año II.

Buenos Aires, 15. februara 1927.

Broj — Número 17

LA ENSEÑANZA DE LAS VACACIONES

Después de la guerra mundial, los hasta entonces latentes problemas agrarios se han acentuado en una escala no prevista.

Estos problemas forman dos principales grupos. La cuestión del acceso a la tierra se impone tanto en los países nuevos, con sus enormes latifundios, como en los países antiguos. En todas las naciones nuevas de Europa existe la cuestión de la "reforma agraria".

El segundo grupo lo forma la cuestión de la rentabilidad de la agricultura. El agricultor induce, como una de las causas de su difícil situación, la carencia de la mano de obra, mientras el obrero del campo puede comprobar que, en relación con sus colegas de otros ramos, él es el peor pagado de todos.

Poco a poco, la experiencia está demostrando que con la división de la tierra la cuestión agraria no queda resuelta todavía.

Siempre se destaca más la persuasión de la necesidad de buscar modos adecuados de una combinación entre la fábrica y el campo. La primera sufre de la anemia de factores físicos necesarios para el desarrollo normal de las multitudes encerradas en los grandes barrios fabriles. El campo sufre de la anemia de un aprovechamiento total del tiempo y de factores que hagan la vida de la gente menos monótona, para que la vida de la ciudad, con su atracción, no siga despoblando el campo de un modo tan alarmante.

Henry Ford, uno de los más fuertes industriales del mundo, ha abordado el problema con toda conciencia, no solamente en su libro "Hoy y Mañana", sino prácticamente en los límites de su empresa, trasladando poco a poco sus talleres al campo, donde deja que sus obreros puedan dedicarse alternativamente al trabajo del taller y en sus granjas.

LO PRINCIPAL

"Sería mi mayor deseo que todos los yugoeslavos conocieran mi país, y los nuestros el suyo; pues el conocimiento mutuo es el mejor vínculo internacional", — dice el señor A. ROSSANI, cónsul argentino en Spilít (Spalato) en su carta dirigida a nuestro director y fechada el día 29 de diciembre de 1926.

A continuación publicamos el informe sobre una entrevista del señor G. L. Stidger con el señor Ford, donde el tema está tratado en forma clara de un diálogo.

El señor Stidger dice:

"Enrique Ford tiene ideas únicas, directas y sencillas acerca de casi todas las cosas. Su modo de encarar el problema humano es tan directo como el de Lincoln.

—Señor Ford, — le dije en cierta ocasión, — ¿cómo pasa usted las vacaciones?

—Trabajando, — me contestó simplemente.

—¿Cree usted que sería ese un buen modo de pasar las vacaciones para la generalidad de las personas?

—No podría haber nada mejor para la generalidad de los hombres y las mujeres de las ciudades, que salir a trabajar al campo. Regresarían a la ciudad en mejor condición que si pasasen las vacaciones en un insípido lugar de veraneo, donde tienen que pagar para cansarse. Si trabajaran en el campo, durmiesen en el corredor de la casa, bebiesen del manantial, se levantasen junto con los pájaros y anduviesen por el rocío, regresarían en el otoño a la ciudad hechos gigantes.

—Su opinión merecería ser más conocida, — dije.

El señor Ford trataba su tema favorito. Siempre ha sido agricultor y le agrada la vida al aire libre. No hay otra persona de su país que conozca los pájaros tan bien como él.

—Piense en lo que significaría para nosotros tomar a nuestros hijos, salir todas las primaveras al campo, pasar allí el verano, todos juntos: esposa, familia, amigos, y vivir la vida saludable de las montañas, los ríos y el mar. Todos volveríamos en el otoño a nuestro trabajo en los establecimientos mecánicos y manufactureros, como hombres nuevos en cuerpo y espíritu. — me dijo. — Seríamos más fuertes. Armonizarían las funciones del organismo.

—¿Así como deben estar acordados los cilindros de un automóvil para producir la mayor eficiencia? — pregunté, para añadir a su entusiasmo una figura muy familiar para él.

—Sí; acordados y aceitados, y con los tanques de nafta llenos

"LA RURAL"

SOCIEDAD ANÓNIMA DE SEGUROS

INCENDIO - ACCIDENTES
VIDA - RESPONSABILIDAD
CIVIL - CRISTALES
REASEGUROS
SEGUROS contra GRANIZO

en las Compañías

«LA RURAL de Buenos Aires»

«LA RURAL Santafecina»

«LA RURAL Cordobesa»

«LA RURAL de Cuyo»

CASA MATRIZ:

CANGALLO 559 — BS. AIRES

SUCURSALES:

SAN LORENZO 1055 | ESPEJO esq. 9 DE JULIO | ALSINA 182

ROSARIO

MENDOZA

BAHIA BLANCA

Mapa de Yugoslavia 0.90x1.30 en diez colores agot.

Album: Zagreb, leyenda en francés y yugosl. \$ 2.00

Album: Belgrado, leyenda en francés y yugosl. \$ 2.00

Album: Litoral Croata leyenda en francés y yugosl. \$ 2.00

Tarjetas yugoslavas, 40 diferentes reproducciones, en colores, de telas más características de pintores yugoslavos. La colección completa \$ 2.00

Carpeta p. pasaporte yugoslavo a \$ 3.50 y \$ 4.50

La Jugoslavia Económica (en italiano con 1 mapa) \$ 3.—

Mapa de Checoslovaquia 0.80 x 1.30 \$ 3.50

El importe respectivo remitir a: La Administración

SEÑOR, NO LE CUESTA NADA

Si usted, en sus pedidos a las casas y empresas anunciadoras en nuestro periódico, menciona que ha leído el aviso en "GOSPODARSTVO". — A cada comerciante le interesa saber cuáles de sus avisos le dan el resultado deseado.

RADNICI na estancijama, na gradnjama i u tvornicama, dajte precitati gornji clanak svojim poslodavcima. Neka znadu, da preko ove novine mogu naci radnih sila. I za Vas ce biti dobro, kad budete bes posla, ako "Gospodarstvo" bude poznato kod poduzeca kao najbolji naslov za vezu s nasim svetom.

ESTE AÑO NO HABRÁ OPORTUNIDADES PARA

El débil.
El haragán.
El cobarde.
El indeciso.
El ignorante.
El superficial.
El indiferente.
El descuidado.
El falto de preparación.
El que mira mucho el reloj.
El que teme los obstáculos.
El que no tiene hierro en su sangre.
El muchacho que se permite malgastar tiempo en la escuela.
El que procura extraer las flores de su tarea y evitar las espinas.
El hombre que siempre corre para mantenerse a la par de su trabajo.
El que es mezquino en el trabajo.
El que puede hacer un poco de todo, pero que no sabe hacer mucho de cosa alguna.
El hombre que quiere tener éxito, pero que no está dispuesto a pagar el precio.

O. S. Marden

hasta el borde. Podríamos correr 18.000 kilómetros durante una vacación de verano si la pasáramos al aire libre, ocupados en algún trabajo honrado.

—Pero, ¿qué le sucedería a la industria, digo, a la industria suya, si todos fuésemos a pasar el verano en el campo y trabajáramos en la cosecha? — Hice esta pregunta sabiendo que los meses de verano son los más productivos para las fábricas Ford.

—Ocasionalmente dificultades al principio, hasta que todos nos ajustásemos al sistema. Pero debemos considerar el asunto desde un punto de vista universal. No debemos considerarlo desde el egoísta punto de vista de cualquier industria aislada. Yo estaría dispuesto a variar nuestra producción para hacer frente al nuevo orden de cosas. Consideraría el aumento de energía de las fuerzas industriales que pasasen tres o cuatro meses anuales trabajando al aire libre.

—¿Cree usted que la industria produciría más si los hombres pasasen tres meses al año haciendo trabajos al aire libre?

—¡Ya lo creo! Serían más felices, porque físicamente se sentirían mejor, y los obreros felices producen más. Por esa razón soy uno de los que apoyan el régimen del sueldo que permite vivir bien y la reducción del número de horas de trabajo. Los hombres tienen que sentirse felices cuando trabajan. Y otra consideración muy importante en este problema del trabajo campestre al aire libre, es el costo de la vida.

—Eso es interesante, señor Ford, — le dije. — Si usted ha descubierto algún modo de abaratar la vida, dígalo en seguida, porque eso es lo que todos buscamos.

—Es cierto, sin duda, que si las grandes masas de gente convirtieran sus días de vacaciones en días de recreación saludable por medio de trabajos campesinos que, en resumidas cuentas, significaría un cambio de ocupación, disminuiríamos grandemente el costo de la producción y la vida, por el aumento de materia alimenticia.

—Eso me parece lógico.

—Pero el mejor resultado sería que nosotros tendríamos las mentes libres de telarañas. Semejante vacación haría desaparecer todo el mal humor de la sangre. Nos pondría en contacto con la música del día y de la noche. En la ciudad poco sabemos cuándo llega la noche o empieza el día. Dormimos cuando sale el sol, y nunca vemos puestas de sol porque los edificios las ocultan.

—¿Cuál es el mayor gozo que le reporta a usted, señor Ford, su conocimiento de la vida al aire libre?

—El del conocimiento de los pájaros. Los que conocemos el campo, sabemos que los primeros cantos de los pájaros que vuelven, son chirridos que anuncian el girar de las ruedas de la gran fábrica de la naturaleza.

Era una figura típica la del señor Ford, porque llevaba el sello industrial, y a él le agradó tanto como a mí. No sentía deseos de interrumpir el funcionamiento de esa máquina mental de la imaginación, porque he comprobado que a veces produce joyas.

—El calor creciente de la tierra durante la primavera y el verano, es el modo propio de la naturaleza de transformar la fuerza que mueve las ruedas de la gran fábrica de alimentos. Las lluvias, las flores, las brisas balsámicas, la cálida luz del sol de primavera, son más que poesía: son las señales de la naturaleza para anunciar que ha empezado para nosotros la gran obra del día estival, día que dura desde la siembra hasta la cosecha.

—¿Habla usted de la agricultura como de una industria?

—Sí; la agricultura fué la primera industria. Los cuatro oficios más antiguos de la tierra son: la agricultura, la albañilería, la carpintería y la herrería. Pero la agricultura es la primera gran industria. Sin ella no habría hoy ninguna otra.

Mis fábricas se cerrarían si ella faltara. La ausencia completa de vapor o fuerza eléctrica de la tierra, no daría por resultado una obstrucción del esfuerzo como el que seguirá a la supresión de la agricultura.

Las ciudades son útiles, pero conviene que nos demos cuenta de que el alimento que nos sostiene, el material bruto que alimenta nuestras fábricas, los grandes caminos acuáticos en los cuales flota nuestro comercio, tienen su origen fuera de

las ciudades.

—Y por eso cree usted que convendría que todos los que tienen vacaciones saliesen a trabajar al campo en vez de ir a lugares de veraneo y pasar algunas semanas "descansando" como labriegos?

—Se podrán hacer ambas cosas. El agricultor desea trasladarse a la ciudad, y el oficinista o el obrero quiere salir al campo. Algún día tendremos bastante sentido común para darnos cuenta de que lo mejor que puede ocurrir a ambas clases es un oportuno intercambio de trabajo. El número de habitantes de las ciudades se reduce. El

trabajo de la tierra les dará puntos de vista más sanos y horizontes más amplios. Las mejoras modernas de las condiciones agrícolas influyen mucho en la preparación para este nuevo modo de vivir.

—Y en conjunto, ¿cree usted que este intercambio de ocupaciones, esta emigración de los hombres y de las mujeres al campo reduciría el costo de la vida para nosotros?

—Daría por resultado un aumento de la producción de material alimenticio, y, en consecuencia, disminuiría el costo de la vida".

Ing. agr. Andrija Grimm

GOSPODARSKE PRILIKE NA HVARU

Ceo hvarski srez se sastoji iz nekolikih otoka Jadranskog Mora, od kojih su najglavniji Hvar i Vis; manjih razmera su: Biševo, Šćedro, Sv. Klement, Sv. Andrija i ceo niz sitnih nenaseljenih, a često i neobradjenih otočića. Gotovo celo stanovništvo sreza bavi se zemljodjelstvom, ali, nažalost, ne može se reći da bi ga zemljodjelstvo moglo hraniti. Pri ovakvom stanju u kome se sada nalaze, ovi otoci našeg lepog Jadrana, oni nemaju mogućnosti da obezbede svome stanovništvu čak ni nasušni hleb. Stoga ljudi u masama emigriraju u Ameriku i Australiju, sa nadom da će tamo privremeno zaraditi, ili se preseljavaju sa svojim porodicama zauvek.

Krševita zemlja na ostrvima traži teški i uporan trud, osobito stoga, što savremene komplikovane poljoprivredne mašine, čak i obični plugovi, u ovdašnjim prilikama nisu primenjivi. Celo obradivanje vrši se ručnom motkom, i nije čudno da je tako teški rad vaspitao u ljudima veliku izdržljivost i vrednoću, a život na obali mora razvijao u njima predanost poslu i sposobnost usvajanja svega dobrog, što su oni videli u drugim zemljama, za vreme plovidbe na svojim jedrenjačama. Ovde seljaci ni su konzervativni i tromi, oni su više pažljivi, prijemčivi svima savetima i uputama, koji daju njima stručnjaci-ekonomi, i ne pokazuju prema ovima predrubedjenja, ni nepoverenja.

U ostalom, uzrok ove prijatne pojave leži u tome što su ovde uvek bili otmeni ekonomski stručnjaci, koji umedoše zadobiti poverenje i popularnošću se ovde spominju imena ovdašnjih starih istaknutih stručnjaka kao g. g. Stanka Ožaniča i Stevana Buliča. Pisac ovih redova često je imao slučaj da se uveri kako su imena njihova poznata u najmanjim selima.

U srezu od vrste zemlje zastupljena je najviše škaliava crljenica, a u nekojim predelima gnjila, koje mnogo trne od suše, ali u slučaju dovoljnih oborina veoma su plodne. Pored ovih ima nešto malo vapnenaste

peskulje, koja ne trpi toliko od suše, ali je mršava i neplodna.

Klima sreza je veoma blaga, naročito u zimskim mjesecima.

Srednja godišnja temperatura giba se od 1,5°C do -1,33°C.

Prosečna relativna vlaga je 66 %, vodeni talozi su nedovoljni, naročito leto je vrlo suho. Godišnja količina oborina iznaša 790 mm.

Usled take klime, flora na Hvaru i Visu u znatnoj meri ima približno subtropski karakter, i odlikuje se mnogim potpuno južnim kulturama. (Olea, fikus, ceratanija, agave, citrus i dr.), koje ovde vrlo dobro rastu, i čiji plodovi potpuno dozrijevaju.

Na ovim ostrvima oseća se velika oskudica slatke vode, tako da se koristi gotovo samo kišnicom, koju skupljaju u cisternama za zimu. Leti ova oskudica vode dolazi do kritičkog razmera, tako da ponekad nabavljaju vodu s obale, čak iz Splita. Ova nezgoda pravi veliku teškoću u napredovanju onih kultura koje traže zalevanje.

Veliku prepreku za poljoprivredu čini otsustvo puteva. Samo ostrvo Vis presečeno je kolskim putem, ostala pak mesta sreza sjedinjena su samo brdskim stazama, po kojima se može samo ići peške ili jahati na mulama. Nije čudno što u celom srezu ima samo 10 kola.

Po statističkim podacima, u srezu ima 12.927 hektara pašnjaka, ali ovi su većinom goli krš. Na kome samo sporadično raste nešto trave, usled čega se oseća oskudica hrane za stoku. Oskudica hrane se opaža i na oskudici djubreta, a to koje imaju seljaci rdjavo se čuva, i zbog toga djubre se odnosi u polje u suvom i rdjavom stanju. Seljaci pravdaju ovo neracionalno gazdinstvo se djubretom tim, da je vlažno djubre suviše teško za prenos u džakovima na mulama, a ponekad i na svojim leđima u daleke njive, koje se često nalaze visoko na brdima. Ova oskudica djubreta izazivala je u mesnom stanovništvu veliki interes za veštačko djubre. Njegova upotreba je poznata svima, traž-

POTRES U DOMOVINI

Ovdašnji dnevници doneli su brzojavu o novoj velikoj nesreći, koja je zadesila našu domovinu: Dalmacija i Hercegovina nastralade su od potresa. Pravu sliku o štetama na ljudskim životima i na imanju može se dobiti tek, kad dogju novine iz starog kraja. Tugji dopisnici radi senzacije vole preteravati, osim toga pokvare imena tako da nije lako kontrolirati istinu o takovim vestima. Svakako nakon poplava u Vojvodini i Sloveniji, suše u Dalmaciji, silne zime u Hercegovini baš je falio još potres.

Uvek agilno "Kosovo" u Ensenadi zaključilo je, da sabire za braću nastradalo usled potresa, te je razdelilo u tu svrhu 3 sabirna arka. Jedan imade g. Petar Kebeljč, za Ensenadu, drugi g. Mihaljo Lumović za Buenos Aires, a treći g. Jsip Jakus u Berisu.

Društvo apelira na sve zemljake, da se odazovu makar sa kako malim darom, da se otpomogne bar nešto već onako nastradalim i najsiromašnijim krajevima u domovini.

ba bi bila vrlo velika ako ne bi oskudica novea činila prepreke za kupovinu. Gotovo bi se moglo reći da seljaci prećenju značaj veštačkog gnojja, pretpostavljajući da on može potpuno zameniti stajski gnoj. Iz veštačkog gnojja se upotrebljava: Superfosfat, 40 % kalijeva so, Kalcium cianamid, Čilska salitra i kaliamonium -- superfosfat (KAS).

Glavna grana tamošnje poljoprivrede je vinogradarstvo. Vinogradi ove godine su zauzeli površinu od 5656 ha, od kojih je samo oko 600 ha zasadjeno starom domačom lozom, većinom na otoku Biševu, ali i ovdje domača loza svake godine postepeno zamenjuje se američkom. Loza se njeguje dosta racionalno. "na zeleno", koje daje ovde iz Kalamljenje se vrši isključivo vanredne rezultate. Ali ako su mesni stanovnici dobri vinogradari, ne može se to nažalost kazati o njemu kao o proizvodjačima vina.

Proizvodnja vina dosta je primitivna. Upotreba bisulfita malo je poznata, a o upotrebi selekcionisanih gljivica uopšte nije poznato. Podrumi su rdjavi i nečisti, jer služe obično kao skladište domaćih stvari, a ponekad u njima zatvaraju i živinu. Izuzetak čine podrumi na ostrvu Visu, jer su bolje uređeni i čistiji, pa donekle zato i vino sa ovog ostrva vredi više. Osobito je čuveno "Crno viško vino". Potrebno je pomenuti još odlično desertno vino "Prošek", koje sprema u maloj količino gotovo svaki seljak. Nažalost, ovo vino, koje bi moglo po svojoj kakvoći u ukusu s uspehom konkurisati svakom stranom desertnom vinu, nema svog stalnog tipa, jer ono nije svojom izradom

ujednačeno, što baš i služi kao prepreka za njegov veliki promet.

Druga važna kultura je buhač (Pyrethrum cinerarifolium) koji zauzima oko 700 hektara zemlje. Veliki pad cene na buhaču poslednjih godina učinio je to da su seljaci počeli smanjivati sejanje ali je to potpuno progrešno, jer buhač pri niskim cenama daje ne manje nego 7.000 dinara prihoda sa hektara. Na pad cene za buhač uticao je japanski buhač, koji po svojoj kakvoći nije ni malo bolji od dalmatinskog, ali je bolje preradjen i bolje pakovan. Stoga, ako bi buhač brali kad on nije još potpuno rasevetan i sušili ga u hladu, i bolje pakovali, mogli bi oboriti ovu konkurenciju. U prodaju buhač stupa obično kao suvo eveće, a međjutim smleven u prašak on vredi triput skuplje. Uzimajući u obzir da je prerada ove jednostavna i jeftina, sada se ovdje javlja pitanje za organizaciju specijalne zadruge, koja bi mogla otpočeti ovaj rad.

Žitarica seju ovde vrlo malo. Ove godine zasejano je samo 35 hektara, što je potpuno razumljivo, jer težak i skup ručni rad ne može se otkupiti dohodeima od žita. Mahunasto, krtolasto bilje i povrće se seje pomalo samo radi domaće upotrebe, no ne dovoljno, zbog čega se kupus i krompir većinom nabavlja iz Splita.

Što se tiče sejanja stočne hrane, može se reći da se javlja kod seljaka tendencija za povećavanje sejanja: esparzete, deteline i lucerke, jer je stanovništvo zainteresovano množenjem stoke. Uostalom, u ovoj godini stočna hrana zauzimala je 35 hektara.

Voćnjaci u pravom smislu ne postoje. Voćke se sade ili u vrtovima, dvorištima, i duž puteva, ili se kombinuje s drugim kulturama. Izuzetak od ovog prave "maslinjaci", koji zauzimaju u nekim mestima ostrva Hvara dosta velike terene. U srezu ima drveta: Maslina 170.236, smokava 26.987, bajama 4.485, rogača 8.920, svega ostalog 6.279, u tom broju i limuni, naranče, šipak, kruške, maraške i dr.

Stanje voćaka ne zadovoljava. Seljaci se mnogo ne brinu o njemu, usled čega drveće propada od različitih štetočina i bolesti. Osobito velika pustošenja pričinjava Capnodis tenebrionis. Svake godine u raznim selima postoje tečajevi za klastrenje maslina, koji imaju ogroman uspeh kod seljaka, jer sedjaci uračunavaju korist čišćenja i klastrenja maslina. U tim selima, gdje su već bili tečajevi, maslinarstvo se neobično poboljšalo.

Bilo bi neocenjeno kad bi, zbog ovdašnjih uslova, preduzeli razvijanje kulture smokve, koja je u ranijim godinama bila ponos i bogatstvo Hvara, ali sada, kao i sve drveće, vrlo je zapuštena.

Stočarstvo se u celom srezu

nalazi na vrlo niskom stupnju razvijanja, kako po količini, tako i po kakvoći stoke. Tekuće godine bilo je: konja 207, magaraca 1105, goveda 11 (!), svinja 494, ovaca 5571, koza 4004.

Iz ovih podataka vidi se da uopšte nema goveda, jer 11 kraja za ceo srez ne predstavlja taku količinu koju bi bilo moguće uzeti u ma kakav obzir. Stoka je domača, vrlo krzljave vrste. Seljaci se su do sada malo brinuli za poboljšavanje stoke, ali u poslednje vreme zapaženo je povećavanje interesa za stočarstvo. Od pernate živine goje se ovdje samo kokoši. Uopće je ovdje odomaćena talijanska kokoš, koja je veoma podesna za ovdašnje prilike.

Svilene bube ovdje se ne goje, jer nema dudovih stabala, ali su još prošle godine već započeli pokusi sa odgajivanjem dudova, koji su dali dobar rezultat.

Od osobite je važnosti baš za ovaj srez pčelarstvo, koje je donekle razvijeno, ali ni iz daleka ne onako kako bi trebalo, pa bi mu trebalo posvetiti veću pažnju, uzimajući u obzir da na otocima hvarskog sreza ima do 12.000 hektara zemljišta na kojem raste samonikli ružmarin (rosmarinus officinalis) od kojeg pčele mogu dobiti izvrstan med.

Ružmarin ima veliki značaj za

Hvar. Siromašnom ovdašnjem seljaku lepu pomoć ukazuje industrija ružmarinova ulja, koja je ovde prilično razvijena. U toku ove godine, različne zadruge, a takodje i pojedini seljaci, proizveli su oko 60 kvintala ružmarinova lišća, koje je prodato u inostranstvo radi preradjivanja. Nažalost, sada se iskorišćava samo 15 — 20 % zemljišta površine, na kojoj raste i ružmarin, usled čega stanovništvo gubi svake godine 2.000.000 — dinara.

Uzrok je tome da je cena ovom ulju niska, a zbog rdjave prerade u rdjavim kotlovima. Usled toga naše ružmarinovo ulje ne može konkurisati stranom (francuskom). Ovo je poznato i Ministarstvu Poljoprivrede i Voda, koje je izašlo u susret stanovništvu, i stavilo na raspoloženje ružmarinским zadrugama sredstva radi nabavljanja savremnih destilatora, a za ratifikaciju ulja u Hvaru je obrazovana centralna ružmarinska zadruga, koja sjedinjava kao savez sve zasebne zadruge. Inicijator ovih potpuno korisnih početaka je Načelnik Ministarstva Poljoprivrede i Voda G. Dr. Velimir Stojković, koji je pre nekoliko godina posetio Hvar, i obilazio sela gdje je najglavnija proizvodnja ružmarinovog ulja. Treba zabeležiti, da je poseta Dr. Stojkovića prouzrokovala ceo preokret u pogledu i mišljenju mesnih seljaka. Navik-

COSULICH LINE

Split - Buenos Aires

Izravno-bez prekrcavanja od Splita do Buenos Airesa

Ako mislite pozvati ovamo svoju obitelj zasigurajte si za vremena prevoznice za motorski velebrod

SATURNIA

NAJVECI I NAJBRZI NA SVETU
Tonaza 36.000 — Prima 3.000 putnika —

Vožnja s njim traje samo 13 dana

Čim vaša obitelj bude u Splitu ukreana, besplatno ćemo Vas brzojavom izvestiti

Putne isprave od i do Beograda, Ljubljane, Zagreba, Dubrovnika i Splita
Proucite nase cene pak cete vijetiti da su najugodnije

Jugoslovenska kuhinja. — Osoblje na brodovima govori jugoslovenski

Svojim klijentima, ako zele, doznacimo novac u kojegod mesto u Jugsloviji, bez ikakvih troškova

Cosulich Line - Calle Cangallo 336
Buenos Aires

nuti na to, da je Ministarstvo Poljoprivrede malo vodilo brige o njima u ranije vreme, oni su po inerciji zadržavali ovo ubedjenje i posle Oslobođenja, i baš tamo gdje nikad i niko iz Ministarstva nije dolazio, javio se jedan ob viših činovnika beogradskog Ministarstva Poljoprivrede, pažljivo je ulazio u sve nužde seljaka, i izašao u susret ne samo u rečima, već i na delu njihovim pravednim zahtevima. Nije čudo da je posle toga g. Dr. Stojković dobio zahvalnost seljaka, a osim toga on im je udahnio poverenje u to da se Ministarstvo Poljoprivrede i Voda seća njih i vodi brigu o njima (*).

Osim ružmarina, na Hvaru rastu samoniklo mnoge druge aromatične i lekovite biljke; od njih se mnoge iskorišćavaju od strane stanovništva kao domaći lekovi, a ponekad stupaju i u prodaju. Iz kadulje (Salvija officinalis), Metvice (Mentha piperita), Mravince (Origanum vulgare) i dr. u nekim selima destiluju eterično ulje, ali je ova proizvodnja još u začetku. Ipak, s vremenom ona će se razviti, i dati dobar dohodak stanovništvu.

Ovaj opis ne bi bio potpun ako ne bih spomenuo i ribolovstvo, koje, razume se igra ovde veliku ulogu. Ribolovstvom se bavi veliki deo zemljoradnika, osobito onih, koji žive u varošima, jer se varoši nalaze blizu mora, dok su sela udaljena od mora. Uzrok je tome istorijski Varoši, koje su bile utvrđene davale su ovom stanovništvu izvrsnu garanciju bezbednosti od napadanja gusara i Turaka, dok su nezaštićena sela živela mirno samo daleko od mora.

Glavna vrsta ribolovstva je hvatanje sardela. Sardele se u neznatoj količini upotrebljavaju u svežem stanju, a većim delom usolavaju se i u takvom stanju stupaju u prodaju, i služe kao jedno od najvažnijih sredstava za hranu mesnom stanovništvu.

Završujući ovaj kratki opis, moram naročito podvući, da zemljoradnja na Hvaru nije beznadežna u smislu poboljšanja. Naprotiv, vredno stanovništvo i svi drugi uslovi daju sigurnost, da se gazdinstvo može ovde razvijati s uspehom.

Treba imati u vidu, da su mnoge neprilike jednovremeno pale na glavu zemljoradnika, kao: filoksera, od koje se nisu još oporavili vinogradi, pomanjkanje kredita i prepreka u prometu vinom i buhaćem. Tražeći izlaz iz teškog položaja, seljaci su povećali emigraciju, čime su, razumljivo, oslabili porodičnu radnu snagu, a time i izgubili mogućnost da uspostave svoje imovno stanje. Nastao je circulus vitiosus, iz koga postoji samo izlaz uz pomoć sa strane.

(*) Kad je već bio napisan ovaj opis g. Dr. Stojković posetio je ponovo Hvar, i ponovo pažljivo pregledao zadruge.

Ovaj je položaj shvatilo Ministarstvo Poljoprivrede i Voda, i svojom pomoću dalo mogućnost obnove rada vinogradarskim, ružmarinskim i drugim zadrugama. I ako ta pomoć bude produžena, u što ne treba sumnjati, to će se poljoprivreda Hvara uskoro podići na bolju visinu, i to što pre, i daće stanovništvu ako ne bogastvo, to u svakom slučaju, blagostanje, koje je osnovano na poštenom radu naprednog i kulturnog poljodjelca.

HVARANIMA

Na uvodnom mestu objavljujemo članak inž. Grimma o sadašnjim gospodarskim prilikama na otoku Hvaru.

Znatan postotak od ovdašnjih dlamantinskih Hrvata je rodom s Hvara, mnogi od njih već duge godine nije vidio svog rodnog zavičaja. Zanimae ih dakle, da saznadu kakove su prilike sada posle rata, i u novoj državi, u njihovom starom kraju. Iz njega vigjeće osobito oni, koji su danas dobro stojeći trgovci, da li ne bi na jedan ili drugi način mogli pomoći Hvaru podpirajući izvoz nekih proizvoda, koji su specijalitet Hvara te bi dobro upravljani bar s vremenom mogli osvojiti i tugji trg. Ovakovo promicanje domaćeg izvoza značilo bi za Hvar stalnu pomoć, mnogo izdatniju, nego pojedine kolekcije u potporne svrhe.

Is članka će doznati, da ima u domovini i drugih, ozbiljnih radnika, nego to mogu doznati iz čisto političkih novina, prema kojima je samo u vlastitoj političkoj strani ve zlatu, a sve ostalo u nasoj domovini erno i zlo. Slučaj svesnog ministerijalnog funkcionara dr. Stojkovića pokazuje im, da ima i sposobnih strukovnjaka, koji dolaze iz Beograda, a ne samo profesionalni politički kavgadžije.

Članak bio je objavljen u izvrsnoj poljoprivrednoj novini "Poljoprivredni Glasnik".

VOJNA SLUŽBA ISELJENIČKIH SINOVA

Argentiska i francuska vlada dogovorile su se, da će sinovi francuskih iseljenika morati služiti vojnu službu samo u jednoj od ovih država. Francuska kao i naša država, smatra sinove svojih gragjana takogjer svojim gragjanima i ako su rođeni u tugjini. I naša vlada bi morala rešiti ovo pitanje s Argentinom, jer sada sinovi naših iseljenika, ako žele posetiti domovinu svojih otaca, moraju, da odsluže svoju vojnu obavezu u Jugoslaviji. Znamo osobno za slučaj, da iseljenik, živeći ovde već 40 godina, kad je napravio izlet u Evropu, samo zato ni sam ni sa sinom nije pošao posetiti Jugoslavije, da ne bi mu sina pridržali kod vojske.

Ako hoćete, da dogje vaš nevčani dar obitelji u starom kraju

BRZO I JEFTINO

u ruke, poslužite se našim

Žurnim Doznakama

Naslovník u domovini dobiće doznak u isplaćenu nakon **OSAM** do **DESET** dana. Trošak iznosi samo **TREĆINU** onoga, što inače stoji kablegrafška doznaka.

Doznačujemo novac takogjer pismenim ili kablegrafskim putem za sva mesta Jugoslavije, u **DOLARIMA** ili u **dinarima** po najugodnijem dnevnom tečaju

Naš zavod stoji u izravnoj vezi sa "**JUGOSLOVENSKOM BANKOM**" jednim od najsolidnijih bankovnih zavoda u Jugoslaviji, tako da preko iste i preko njezinih produžnica može svoju klijentelu poslužiti tačno, brzo i solidno

Sve željene podatke možete dobiti kod našeg odeljenja "**GIROS**" i to na vašem jeziku

Uloge na **štedionskom Računu** ukamačujemo sada po **4 %** a uloge na **odregjeni rok** prema dogovoru.

Banco Alemán Transatlántico

Buenos Aires: Reconquista, čošak Bmé. Mitre.

Lima 666.

Callao, čošak Corrientes.

Produžnice: Rosario, Córdoba, Mendoza, Bahía Blanca.

F. MISSLER G. m. b. H. BREMEN

Representante: O. HENZE

BUENOS AIRES

SAN MARTIN 666

NOVCANE DOZNAKE brzojavno ili postom u sva mesta **JUGOSLAVIJE** obavljam u **DINARIMA** ili **DOLARIMA** brzo i uz najumerenije cene. isplacujući naslovníku na ruke novac u gotovom bez ikakovog odbitka i troska.

U ostale zemlje **Europe** Njemacku, Austriju, Cehoslovacku, Ugarsku, Rumunjsku, Poljsku, Rusiju i Litavsku, izvrsavam doznake u dolarima.

PREVOZNE KARTE ZA I IZ EUROPE,

sa brzim kao i putnickim najmodernije uregjenim parobrodima, na kojima imadu svi moji putnici dobru i izdasnu opskrbu, dok je uregjaj priznato najbolji i najeisei.

Preuzimam svaku odgovornost za sve dane mi naloge s mojom vec 20 godina ovdje postojećom tvrtkom, koja je od vajakada srediste svih Jugoslovena.

Cuvajte se jeftinih ponuda, jer ce i put prema njima biti Besplatna uputa o potankostima.

IZMENA NOVCANICA.

SLOVENSKI VESTNIK

SLOVENC!

Naša najodličnejša kulturna društva, **SLOVENSKA MATICA, NARODNA GALERIJA, ZNANSTVENO DRUŠTVO ZA HUMANISTIČNE VEDE** in **PRAVNIK** so vložila pri prosvetnem ministrstvu zakonski predlog za ustanovitev **AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI V LJUBLJANI**. Po dolgih letih notranje priprave, v katerih se je naše znanstveno delo diferenciralo in spepolnjevalo, stojimo pred trenutkom, ko se bo stavba naše znanosti z Akademijo popolnoma dogradila. V Akademiji bodo imeli naši najboljši možje priliko, da gojijo znanstveno delo, naš narod bo prejemal iz nje obilo pobud za nadaljnje udejstvovanje, vsem našim prosvetnim organizacijam bodo prihajali iz nje dotoki svežih misli in novih streljenj.

Ob istem času, ko so zgoraj imenovane znanstvene institucije izdelovale načrt za akademijo znanosti in umetnosti, je naša **NARODNA GALERIJA** začela veliko delo notranje reorganizacije, katere namen je ustvaritev enotne umetnostne zbirke, ki naj predstavi svetu razvoj slovenske umetnosti od najstarejših časov do današnjega dne, a hkrati tudi pokaže najboljša dela naše stare umetniške posesti. Naše velike dosedanje zbirke, tako **NARODNI MUZEJ, ŠKOPIJSKI MUZEJ V LJUBLJANI** in **NARODNA GALERIJA**, so izjavile, da so pripravljene združiti svoje dosedanje umetnostne zaklade v enoten organizem. Društvo "Narodni dom" v Ljubljani je s polnim umevanjem važnosti ideje, ki se ima ustvariti, sklenilo, da v svoji palači da prostora Narodni galeriji in Akademiji znanosti in umetnosti, s čimer je novima institucijama zagotovljeno primerno bivališče. Upravičeno torej smemo pričakovati, da dobimo umetnostni zavod, ki bo ponos našega naroda in naše prestolice, umetnostni vzgojitelj širokih plasti ljudstva, priča naše zgodovine in pobuda umetniku pri njega nadaljnjem delu.

NAŠA DOLŽNOST JE, DA IDEALNO STREMLJENJE MOŽ, KI SE Z IZVRŠITVIJO TE NALOGE TRU-DIJO, Z GMOTNIMI SREDSTVI PODPREMO. Izvedba bo zahtevala mnogo žrtev, ki jih ne bo mogla vseh prevzeti država. Gotovo živimo v pretežkih razmerah a vendar ne tako težkih, da bi se obupani smeli odreči skrbi za svojo kulturno bodočnost. **ZATO POZIVAMO VSE POSAMEZNIKE, VSE ZAVODE, VSE NAŠE PROSVETNE IN GOSPODARSKE ORGANIZACIJE, DA DOPRINESEJO, KAR MOREJO V FOND AKADEMIJE IN NARODNE GALERIJE.**

V Ljubljani, 1. decembra 1926.

Dr. Vilko Baltič, veliki župan ljubljanske oblasti. — Dr. Otmar Pirkmajer, veliki župan mariborske oblasti. — Dr. Anton Bonaventura Jeglič, škof ljubljanski. — Dr. Andrej Karlin, škof lavantinski. — Dr. F. K. Lukman, rektor univerze. — Ivan Pucelj, kr. minister. — Dr. Anton Korošec, narodni poslanec. — Dr. Gregor Žerjav, narodni poslanec. — Dr. Vladimir Ravnihar, predsednik m. o. NRS v Ljubljani. — Anton Mencinger, vladni komisar mestne občine ljubljanske. — Dr. Josip Leskovar, župan mariborski. — Dr. Juro Hrašovec, župan celjski. — Dr. Matej Senčar, župan ptujski. — Lojze Dolinar, za Udrženje oblikujočih umetnikov. — Anton Jug, za Zvezo kulturnih društev v Ljubljani. — Dr. Marko Natlačen, za Jugoslovansko orlovsko zvezo. — Dr. Danilo Majaron, za Odvetniško zbornico. — Dr. V. Gregorič, za Zdravniško zbornico. — Aleksander Hudovernik, za Notarsko zbornico. — Milan Šuklje, za Inženjsko zbornico. — Ivan Jelačin, predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. — Dragotin Hribar, za Zvezo industrijcev. — Al. Tykač, za Društvo bančnih zavodov v Ljubljani. — Ing. Fr. Zupančič, za Zvezo slovenskih zadrug. — Bogumil Remec, za Zadružno zvezo.

SLOVENC, POSILJAJTE NAM NASLOVE NASIH ROJAKOV, DA ZACNEMO Z REDNIM OBJAVLJANJEM SLOVENSKEGA ODDELKA. LIST IZHAJA V TOLIKIH IZVODIH, DA MORE POSTATI NAJBOLJŠA NAŠA VEZ V NARODNEM IN GOSPODARSKEM OZIRU.

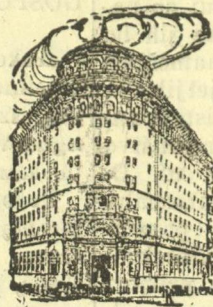
SLOVENSKI ODDELEK "Gospodarstva": Da se omogoči čim tesnejšo zvezo med listom in naselenjci, katerim je namenjen, smo se odločili otvoriti poseben lokal za uredništvo slovenskega oddelka, in sicer v ulici **Donato Alvarez 2518**, dve kvadri od postaje **La Paternal**.

Položaj Slovencev v Argentini je posebno težak, ker tvorijo večino naši Primorci. Zato moramo iskati v okvirju mogočnosti izvedljive načine, da dosežemo in se iz rastresenih posameznikov razvijemo v krepko strnjeno celoto.

Za sedaj smo dosegli to, da imamo prvo stalno shajališče, iz katerega upajmo, da se bo mogla razviti bodoča "Slovenska Zveza" za Južno Ameriko.

Od odziva rojakov odvisi če ostane naš poskus stalen, ali pa samo začasen poskus.

SLOVENSKA PISARNA. — Pod tem naslovom je otvoril g. Rudolf Leban urad, ki se bo bavil s pošiljanjem in menjanjem denarja, s posredovanjem služb in prodajo vozniških listov za in iz Evrope. Da bo mogoče posredovanje dela čim uspešnjeje organizirati, bo Pisarna sestavljala seznam naših rojakov z vsemi podatki, ki so potrebni,

ČUVAJTE SE

tatova i varalica, koji samo paze na zgodan čas, da Vam izvuku prištednje, plod vašeg krvavog znojca. Da ne padnete u njihove pandže, ulagajte svoj novac u našem **Štedionskom Odelanju**, gde ne samo, da bude siguran, nego će Vam nositi po 4 % godišnjih kamata.

Naše

JUGOSLOVENSKO ODELENJE

prima i isplačuje uloge, i vrši doznačivanje **dolara ili engleskih funti** u Jugoslaviju, Českoslovačku, Mađarsku, i Rumunjsku, te **dinarske doznake** u Jugoslaviju.

Odelenje nalazi se u prvoj podzemnoj galeriji naše zgrade, prozori 19-21, te je otvoreno danonice od 10 do 15 sati, subotom od 10-12 sati.

The FIRST NATIONAL BANK of BOSTON

Produžnica BUENOS AIRES, ulica Florida 99

Jugosloveni, Pozor!

Prije nego kupite putne karte, ili činite korake za dobavu konzularnih viza, konzultirajte nas!

Slike za pašose, konzularne vize, i prenos kofera obavljamo svojim putnicima **besplatno**

ZA KOJIGOD PAROBROD NASE SU CIJENE

NAJJEFTINIJE

POLAZAK BRODOVA MESECA

februara	19	Giulio Cesare	marta	3	P. Giovanna
»	23	Koln	»	3	A. Delfino
»	24	M. Sarmiento	»	9	Conte Verde
»	25	Belvedere	»	10	Flandria
»	28	Formosa	»	12	Duca d'Aosta
marta	2	Sierra Ventana	»	12	Cap Norte

POSEBNO ODJELENJE

ZA POZIVNE PREVOZNICE IZ JUGOSLAVIJE I DRUGIH STRANA

NA MESECNU OTPLATU

Doba za otplatu 6 — 10 ili 15 mjeseci

PREPORUČENO DRUŠTVO

Cia. Internacional de Viajes

326 - Avda. Leandro N. Alem - 330

Direktor:

Upravnik Jugoslovenskog Odjelenja:

Josip JEDREJČIČ

Vazmoslav KRŠANAC

da se bo imelo natančen pregled, s katerimi strokami se naši ljudje bavijo in da se jih bo moglo priporočati in nameščati pri odgovarjajočih podjetjih.

Pisarna se nahaja na istem naslovu, kod slovensko uredništvo "GOSPODARSTVA" v ul. D. Alvarez, 2518, na Paternalu. Otvoritev takega urada pomeni stvarno delo na gospodarskem polju napredka posebno primorskih Slovencev, ki so izmed vseh drugih narodnosti najbolj navezani na samopomoč in privatno inicijativo.

G. Leban poučuje tudi kasteljanski jezik. Interesenti naj se prijavijo pri njemu na navedenem naslovu.

**KRATKA SLOVNICA
KASTELJANSKEGA JEZIKA**
Sestavil Rudolf Leban

Z namenom pomagati svojim sorojakom, useljencem v Argentini, iz prvih potežkoč, odločilo je Uredništvo Slovenskega Odelka GOSPODARSTVA napisati, ne literarno, nego praktično slovnico kašteljanskega jezika.

Kasteljanski jezik spada med romanske jezike in je izmed njih za inoročca najlažji. To pa radi svojega pravopisa, ki je, z malimi izjemami, fonetski in pa radi lahkega izgovora. Je zelo blagoglasen in bi ga v tem oziru lahko primerjali ruskemu.

Razen v Španiji in v njenih afriških kolonijah, v Maroku, govori se kašteljansko tudi v južnem delu Severne Amerike, v Srednji Ameriki in razen v Brazilu, v vsej Južni Ameriki. Po razširjenosti stoji izmed evropskih jezikov na tretjem mestu. Sledijo si: angleški, ruski, kašteljanski, nemški, francoski, italijanski itd. Važnost tega jezika je toraj ogromna. To dejstvo še najboljše dokazuje velika popularnost tega jezika v Severni Ameriki, kjer se danes v državnih in privatnih šolah poučuje v njem čez 300.000 študentov. Sevoroamerikanci so pač zelo dalekovidni. Srednja in Južna Amerika so pač bogate in še deviške zemlje, zemlje bodočnosti.

Pa tudi brez navedenega je kašteljanski jezik za slovenskega useljenca v Južni Ameriki nad vse važen. Predočiti vso škodo ki jo ima useljenik radi nepoznavanja jezika, a na drugi strani opisati koristi in prednosti poznavanja, je popolnoma odveč, ker to vsak ve in občuti na lastni koži. Kako naj si zamislimo človeka, da je tukaj napredoval, da je postal samsvoj gospodar itd. brez poznavanja jezika? Negomoče.

Uredništvo si je svestno, da si je s tem delom naprtilo precejšen trud, ki nima nikakega interesnega ozadja, nego je inspirirano le z rodoljubno željo, da olajša svojim rojakom naučenje jezika nove sredine. Da pa bo ta namera Uredništva kar najbolj uspešna je neobhodno, da dobi naš list čim večje število Slovencev v roke, in pravo prijateljsko dolžnost bo izvršil ti-

sti, ki opozori svoje znanee na GOSPODARSTVO.

UVOD

Kakor smo v predgovoru že omenili, ima kašteljanski jezik svoj izvor v latinskem jeziku. Zgodovina tega jezika nas vodi do starodavne Iberije.

Prvotni prebivalci današnjega pirenejskega polotoka so bili Iberci in Kelti, ki so prišli iz Azije, poznejše so prišli v deželo Fenicjani, Grki in Kartaginci. Za časa Rimskega Imperija bil je skoro cel polotok, razen majhnega severnega dela, rimska provinca.

O jeziku starih Ibercev je malo znanega. Imel je več narečij ali nič napisanega. V nekem narečju, ki ga Španjolci imenujejo "Vasco" in ki se govori v severnem delu Španske, dokazujejo nekateri, da je ohranjen jezik starih Ibercev.

Grki in Kartaginci niso, radi svojega kratkega gospodstva, mnogo vplivali na jezik. Ko so pa v Španiji zavladali Rimljani, razširil se je njihov jezik, in to jezik vojščakov, ki je bil precej ispačen latinski jezik, po svem polotoku. Toda, ko so malo poznejše vdrli v zemljo Visi-Godi, Germanici, tedaj v kuturnem pogledu smatrani kot barbari, propadal je latinski jezik z prosveto vred. Nastalo je več narečij. Kasteljanski jezik ima še danes precej sledov germanske invazije. Po razpadu carstva Visi-Godov v Guadalete, zavladali so v Španiji muslimani. Pod vplivom arabskega elementa spremenile so se dokaj jezikovne oblike domačih narečij.

Po osamosvojitvi je kralj Alfonz X. izmed drugih narečij priznal in oklical narečje, ki se je govorilo v Kastiliji, za državni jezik. Odtod naziv jezika kašteljanski. Kot prvi jezikovni spomenik kašteljanskega jezika v prozi smatra se nek ukaz iz leta 1155 napisan po kralju Alfonzu VII. V 14. in 15. stoletju so Juan Ruiz Areípreste, Infant Juan Manuel, Enrik Aragonski in drugi, jezik še bolj očistili in popravili. V 16. stoletju, ki velja v književnosti kašteljanskega jezika kot "zlato" stoletje, bila je cela plejada pisateljev in ljubiteljev književnosti, kateri so mnogo doprinesli k čistoči in lepoti jezika.

Z odkritjem Amerike po Kolumbu 12. oktobra 1492. razširil se je kašteljanski jezik ob enem s španskim gospodstvom po vsej Ameriki. To je bil obenem oficijelni jezik španskih kolonij.

Po revolucijah v južnoameriških zemljah, ko so se iste osvobodile španskega gospodstva, opevali so revolucionarji "Novo Svobodo" vseeno v jeziku Cervantesa.

Jezikovne rezlike med Španijo in iberoamerikanskimi republikami so malenkostne. Postale pa bodo, kakor izgleda, vedno večje radi vpliva tujerodcev. Radi tega ima že danes vsaka zemlja svoj posebni način izra-

REPARACIONES DE MAQUINAS DE COSER, BORDAR, VAINILLAR Y FESTONEAR
Reparaciones de armas
L E O P O L D O G O L O B
Ex mecánico de Durrkop y Singer
Balcarce 1350 Perú 151 BUENOS AIRES

žavanja misli in svoje, takozvane, amerikanizme.
(Nadaljevanje sledi).

Dr. Otokar RYBAŠ, znani vodja primorskih Slovencev, je umrl dne 12. januarja v Beogradu. Pokojnik je v družbi z drugimi narodnimi sodelavci dokazal, kako uspešno more narod napredovati, če se narodova zavestnost more opirati na sposobne voditelje, in voditelji na zaveden narod. Prepričani smo, če bi bila naša vlada poslala pred petimi leti sem za generalnega konsula človeka, kot je bil pokojni Rybaš, namesto ošabnega i nesposobnega aristokrata, bi bila tudi naša povojna Južna Amerika tak vzor v vsakem oziru, kot je bila medvojna Amerika v narodnem. Pokojnemu voditelju Primorcev kličemo: slava njegovemu spominu!

**IZSELJEVANJE SLOVENCEV
IZ ZASEDENEGA OZEMLJA**

V eni izmed prejšnjih števil GOSPODARSTVA smo v glavnih obrisih že navedli vzroke izseljevanja Slovencev iz zasedenega ozemlja v Argentino. Vse naraščajoči sistematski pritisk novih gospodarjev bo to izseljevanje še za dalj časa zadržal na isti višini, ali pa to izseljevanje celo pospešil.

Pri takem gospodarju ne veljajo prav nič ne Mirovni Dogovori o zaščiti manjšin, kakor tudi ne Zveza Evropskih Narodnih Manjšin, katere predsednik je ravno naš poslanec Vilfan. Za naš življenjski dogovor samo na papirju. Seveda, v Dalmaciji te iste določbe veljajo za italijansko manjšino, kjer, ne samo da imajo svoje šole in učitelje poklicane iz "reina", nego se celo pritožujejo, kadar naši Sokoli, korakajoč mimo njihove šole, v svoji zemlji, pojejo rodoljubne pesmi.

Ta neeka mera kaže očito in jasno kdo je močan in kdo je slab.

Za onega, ki z ljubeznijo sleduje gospodarski razvitek Jugoslavije je jasno, da bo narod gotovo izšel zmagovalen iz povojnega in strankarskega haosa. In tedaj - mera ne bo več neenaka! Vse je samo vprašnje časa.

No, ravno ta moment čas - nedoglednost, - je tisto kar žene naše ljudi v svet. Mnogi, ki so stradali že nekoliko let, bili bi pripravljene pretrpeti še nekoliko let in ne bi prodajali svoje zemlje, ki so jo prepojili s svojim znojem, ki jim je dala življenje in katero tako ljubijo. Ne. Čakali bi Kraljeviča Marka ali pa vojsko Kralj - Matjaža...

Tako pa jih nedoglednost in neprestano, nanovo izumljene zapreke v njihovem gospodar-

skem in narodnostnem življenju silijo, da za bagatelno ceno prodajajo svoje zemljišče in da se napotijo v tuji svet, kjer ne bo nikdo nikogar zmerjal ker je Slovenec.

S tem je novi gospodar dosegel svoj cilj: ped za pedjo iziskuje dokler ne preide slovenska zemlja v roke tujca.

Zelo težka je usoda teh trpinov! V teh težkih razmerah mislimo, da je naša dolžnost, da rojakom, ki so se že odločili za tujino, da jim o tej tujini damo kar največ koristnih podatkov in nasvetov.

Izmed zemelj kamor se napotijo največ izseljencev, in ki so Avstralija, Sev. Amerika in Argentina, je slednja za naše ljudi najprikladnejša. To pa radi zaprek ki se postavljajo onim, ki hočejo v Sev. Ameriko, medtem ko je v Južni Ameriki Argentina brezdvomno zemlja, ki najhitreje napreduje in ki nudi največ izgledov za uspeh.

V naslednjih številkah bomo poskušali dati našim rojakom kar najboljšo sliko o Argentini na splošno kakor tudi nekaj nasvetov, ki bodo za vsakega novodošleca velike važnosti.

† IVAN PIROVIČ

Dne 22. februara dogodila se je velika nesreča u Berisu jednome Istraninu.

Istoga dana u 5 sati p. podne kada je izlazio iz radnje iz Frigorifika Swift i prolazio preko ulice svojoj kući, dva Omnibusa pravili su utakmicu na otvorenoj i dosta napučenoj ulici. Unesrečeni je jednome izmakao, ali ga je drugi pogazio i umro je na licu mesta. Za sobom je ostavio sirotu bez novčića. Zove se **Ivan Pirovič**, iz Botunegle, okoliće Pazina.

Apelira se na sve Istrane i uopšte braću Slovene, da pomognemo kada je najpreča potreba.

Pomognimo si barem kada smo od svih zapušteni. Njegovoj obitelji izrazujemo iskreno sažaljenje a njemu neka bude laka ova tuja ali gostoljubiva zemlja.

Dr. Francisco Pammer
Médico cirujano
Pavón Arriba - (F. C. C. A.)

JUGOSLOVENSKE
Melenu ce Vam najbolje urediti frizerska radnja
PETAR NEDELJKO
Nueva York 4843
BERISSO (F. C. S.)

Dr. D. FUKS
Médico cirujano
Lacar 4589, U. T. 613 Devoto
Buenos Aires

"HRVATSKI DOM"

U ROSARIJU

Is krugova poverenštva "Jadranske Straže" bili smo zamoljeni, da bi propagirali misao, da se novac bivšeg "Hrvatskog Saveza" daruje "Jadranskoj Straži". Pošto se radi o važnom javnom pitanju, neka nam bude dozvoljeno, da rečemo svoje mnenje, koje nije istovetno s navedenim predlogom.

U prvom redu smo mnenja neka se novac, prikupljen od iseljenika upotrebi u korist iseljeničtva samoga. Ovo načelo je tim potrebnije podudarati ovgje u Južnoj Americi, jer su javne prilike megu iseljeničtvom po krivnji osobne politike g Grisonoga tako žalosne, da je ta rastrovanost postigla već dimenziju narodne sramote.

Treba je konačno tražiti načina kako bi se privatnom inicijativom iz vrsti iseljeničtva doskočilo ovom položaju. Ta smo čitali, da se čak dosele sasma nepoznata sirijska kolonija u Mendozi namerava udružiti za ukupni programatički rad, te će sa 20 milijuna peča svoje gospodraske snage sigurno više značiti, nego bi značila sa par makar kako narodnih i rodoljubnih banketa.

Kod rešenja pitanja spomenutog hrvatskog fonda treba uzeti u obzir ovo:

1) Novac sakupili su Hrvati iz Rosarija i okolice;

2) Hrvati iz Rosarija i okolice neka i odluče o upotrebi tog fonda;

3) predsjednici bivšeg "Hrvatskog Saveza" neka se sastanu u Rosariju, da odlučuju daleko od intriga i rastrovanih prilika u Buenos Airesu o upotrebi svog novca, da konačni osud ne bi bio sličan formi, koju je zauzeo način pošiljke novaca, sakupljenoga po inicijativi ovdašnjeg "Kola Jugoslovenskih Sestara" u pomoć nastadalima u domovini.

Naš Rosarijo nače deset načina kako upotrebiti novac u korist rosarijskog iseljeničtva.

Novinarska dužnost nam nalaže, da spomenemo jednu od mnogih mogućih alternativa. Neka se sakupi jedno 10 ili 15 naših uglednih i dobro stojećih Hrvata iz Rosarija i okolice (imamo Kokiče, Drinkoviče, Miličiče, Peronje, Jeličiče, Pandole itd.) i neka se udruže u društvo "HRVATSKI DOM", sa "personería jurídica". Tom udruženju neka predsjednici "Hrvatskog Saveza" vredadu sakupljeni fond u svrhu, da se kupi zemljište za Dom.

Time stvoreno bi bilo nešto

konkretnoga, jedna centralizacijska tačka, za udruženje svih onih tisuća i tisuća Hrvata iz grada i okolice. Kad bi svi ti vi-gjeli, da je društvo u zgodnim rukama onakovih zemljaka, koji su znali svoje prilike dobro voditi i upravljati, imali bi jamstvo, da će i društvene upravljati u redu, tako da bi bila dana osnovica za podpisivanje deonica.

Društvo moralo bi se voditi po trgovačkim načelima rentabilitete. Bilo bi samo pitanje vremena, pak bi se mogla podiči ponosita, z g r a d a "Hrvatski Dom", koja bi sa dobro promišljenim nacrtom sama sebe uzdržavala: sa najamninom za nekoliko lokala ili stanova, i za dvoranu za razna društva. Domu moglo bi se priključiti izložbu osobito dalmatinskih izvoznih predmeta.

Usporedno s ovakim društvom morala bi se oživiti organizacija "Hrvatskog Saveza". Ako je bivša "Jugoslovenska Narodna Obrana" mogla osnovati u rosarijskoj okolici oko dvadeset ogranaka, "Hrvatski Savez" mogao bi ih imati pedeset.

Ako hoćemo pogledati istini u oči, treba priznati, da su poverenštva i "Jadranske Straže", i "Hrvatskog Radiše" samo na papiru. Sistematska, to jest stalna suradnja za ovakova narodna društva sa sedištem u domovini, biće moguća tek, kad bude izragjena organizacija iseljeničtva, i to na osnovi potreba i koristi iseljeničtva samoga.

Treba uzeti u obzir još jednu važnu stvar: izgleda, da će novi ministar Spoljnih Poslova pristupiti rešenju pitanja konzularne službe.

Bilo bi u interesu iseljeničtva samoga, ako bi se megjutim udarilo u Rosariju temelj organizaciji, da bi ista već radila, kad dogje gore novo imenovani konzul. Samo ako mu bude stalo pri ruči ovakovo jedno udruženje biće moguće, da njegov rad ne ostane u glavnome ograničen na pomnožavanje arhiva, na rad u poslovnici, nego da se bude radilo vani u životu. Hrvati u Rosariju i okolici će time stalno pomoći svojim rodnim selima, ako na ovaj način omoguće, da će proizvodi njihovog zavičaja naći dobar put u tugji svet. Ovako stalno podizajući gospodarsku snagu svoje Dalmacije, koristiće joj više nego ako šalju od vremena do vremena po koju i ako dobro mišljenju pomoć, koja megjutim ne može promeniti općeg gospodarskog stanja, koje se može poboljšati jedino sa povećavanjem proizvodne snage i trgovinske sposobnosti starog kraja.

Iz gore navedenih razloga smo mnenja, da je korisnije, ako Hrvati u Rosariju upotrebe sakupljeni fond za svoje vlastite potrebe i u svoj napredak.

R A Z N O

DOBROVOLJACA ima u Jugoslaviji ukupno 46.304. Po pojednim prokrajinama porazdeljeni s ovako: Vojvodina 4767, Srem 2902, Slovenija 207, Slavonija 1193, Dalmacija 2991, Hrvatska 4282, Bosna i Hercegovina 8624, Crna Gora 219.

r - BRODOVI ZA SPLIT. — U nastavku objavljamo kretanje Kozulicavih brodova za prvu polovicu godine, da si zemljaci mogu rasporediti vreme u slucaju, da zele putovati ili pozvati svoj-tu.

Is Splita polaze i dolaze ovamo:

16|II — Atlanta — 14|III

16|III — Sofija — 12|IV

13|IV — Belvedere — 9|V

11|V — Atlanta — 6|VI
8|VI — Sofija — 5|VII
Odavle odlaze i dolaze u Split:
25|III — Atlanta — 21|IV
22|IV — Sofija — 19|V
20|V — Belvedere — 16|VI
17|VI — Atlanta — 14|VII
15|VI — Sofija — 11|VIII
Zemljaci, koji se nalaze daleko u kampu, mogu si opskrbeti prevoznice preko uprave ove novine, umesto da se obraćaju na nepoznate posrednike. U tom slucaju će popust ići u njihovom korist, a ako su tako daleko da im je teško dolaziti ovamo primiti obiteljkod iskrcanja, uprava pobrinuće se, da obitelj u redu otputuje u provinciju. Jedini preduvet s naše strane je, da je dotični zemljak pretplaćen na novinu.

HOTEL BALCANICO

Calle 25 de Mayo 746 — U. T. 31 Retiro, 3727
BUENOS AIRES

Najveci i najbolji jugoslovenski hotel u Argentini

Zracne sobe, domaca kuhinja, umerene cene. Izragjujemo originalni **BALKANSKI BELI SIR**, i kiselo mleko **YOGURT**, sa mikrobima, koje smo donesli izravno od onamo i koji jedini davaju jogurtu zdravstvenu vrednost, ugotovljenu po prof. Meenikovu

Colonia "LA LLAVE" - F. C. P.
VLASNISTVO ZAVODA

Banco Frances del Rio de la Plata
i Español del Rio de la Plata

Od 10.000 ha već 5.500 ha naseljenih

PO \$ 250.- HEKTAR,

U lotima od 10 ha

DALJE,

U 10 godisnjih obroka

sa 6 % za jos neuplacene

Naseobina broji već sada preko 3.000 stanovnika. — Samo 7 legva udaljena od grada San Rafael (F. C. P.)

Najbolja zemlja, zbog irigacije nezavisna od kise.

Mozete poceti sa 10 ha, sa manjim obrokom nego inace platite za sami najam.

Po daljne podatke obratite se pismeno ili osobno na naslov

Administración de la Colonia
"LA LLAVE"

Calle RECONQUISTA 199
Buenos Aires

Dr. JORGE DEL RIO
Abogado

Estudio:
Bolívar 171
U. T. 4938 Rivadavia
BUENOS AIRES

NAJSTARIJI ČESKOSLOVENSKI NOVČANI ZAVOD

M. SUCHAN

BUENOS AIRES

ALSINA 463

Novčane doznake u stari kraj

preko

Živnostenske Banke u Pragu

najvećeg novčanog zavoda u Českoslovačkoj, sa glavnicom i pričuva od preko 400.000.000 ck.

i preko

JUGOSLAVENSKÉ BANKE U ZAGREBU

(prijasnje Hrvatske Zemaljske Banke)
Čuvanje novaca us 4 % ukamacivanje
Menjanje novaca po najboljim tečajevima
Prodaja prekomorskih prevoznih listova uz najniže cene.

GRAMOFONSKE PLOČE

hrvatske, srpske i slovenačke

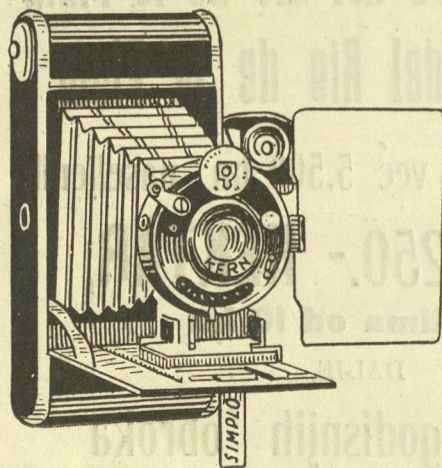
PISITE PO CENOVNIK

PRETPLATITE SE NA "GOSPODARSTVO"

TALLER MECANICO CIENTIFICO

M. Palermo & Cía.

Salta 367—Un. Teléf. 37, Riv. 6146—BUENOS AIRES

Aparatos
FOTOGRAFICOS

KERN

REVELACIONES
AMPLIACIONES
Y COPIAS
EN EL DIA

Especialista en

Reparaciones
de aparatos fotográ-
ficos y científicos

Građevno Prođuce-Osnovano 1912

A. GOBICH

Sitio de Montevideo 660 — LANUS (F. C. S.)

Proracuni nacrti i gradnja kuca za obitelji, cha-
lea, dvorana, skaladista, mostova zeljeznica itd.
Specijalista za zelezni beton (cemento armado).
Izvrnilo vee opetovano kuce do devet spratova.
Male obiteljske kuce grade se na umerene mese-
cene obroke.

Zaposluje nase inženjere i druge strukovne sile,
te isključivo nase radnike. Kad radi dobro nasa
tvrtka, zaradi dobro i nas radnik - iseljenik.

Zeljene informacije i podatke mozete dobiti us-
meno ili pismeno na gornjem naslovu.

Todo organismo
minado por la

AVARIOSIS

EL FLAGELO DE LA HUMANIDAD

tiene sus fuerzas regeneradoras en las
célebres Pildoras

PALLIDINE

del Dr. GARRINO

Se toman

En toda la estación

En cualquier mes del año

En cualquier hora del día

En Buenos Aire pidales a las Farmacias
y Droguerías

Franco - Inglesa	Florida y Sarmento
Diego Gibson	Alsina y Defensa
Méndez Hnos.	Avda. de Mayo 900
La Estrella S. A.	Defensa 229
P. Soldatti y Cía.	Rivadavia 2284
Beretervide, Leonardini y Cía.	Piedras 156
Droguería Americana	Bmé. Mitre 2176
" del Indio	Rivadavia y Paraná
" Alemana	Pueyrredón 49
" Ibérica	Bmé. Mitre 1848

PIDAN PROSPECTOS A

Representante Exclusivo para Sud América

CASA TAFI

VICTORIA 1200

Buenos Aires

NO DESCUIDE Ud. SU ENFERMEDAD

CURESE ENSEGUIDA CON LAS "PALLIDINE"

AUSTRIJSKA LEKARNA

"Nueva-York"

Av. San Martín 4000, esq. Nueva York

BUENOS AIRES — U. Teléf. 42, Devoto

Vlastnik Dr. G. SCHWARZ, farmaceutik kemicar,
diplomiran na sveucilistima u Becu i
Buenos Airesu

**Direktni uvoz-Vlastita poslovница za
nakup u Becu**

Lekovi za poboljšanje probave — Plućna i
antiasmatica pica — Perfami — Esencije za
likere — Upute za vegetalno lečenje —
Lekovita tinktura za kosu

Domacá lekarna "BOTIQUIN VIENA"

za prvu promoc na cakri i u kampaentu,
dok dogje lecnik. — S tacnim uputama za
uporabu

ANALIZE — RECEPTI — SPECIFIKA

Diskretnost zajamcena
Dopisivanje hrvatski, slovenački, nemacki, i
madzarski.

Posiljke u provinciju postom, zeleznicom ili sa-
"Expreso Villalonga".

Farmacia "NUEVA-YORK"

Av. San Martín 4000 — Buenos Aires